

Stanisław Tabaczyński, Henryk Rysiewski, Eleonora Tabaczyńska, Bożena Rostkowska, Teresa Rysiewska

Sandomierz. Collegium Gostomianum

Informator Archeologiczny : badania 5, 217-218

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

stewek przemieszanych ze spalenisną. Materiał archeologiczny: ułamki nacosyń ze śladami słabego obtaczania datowane na okres VIII-IX w. Brak materiału z późnego średniowiecza.

Człon 3:

Wykop o rozmiarach 5x5 m umiejscowiono pośrodku płaskiego podgrodzia, w odległości około 30 m od podnóża wału grodziska. Nikłe ślady warstwy kulturowej w postaci szarej ziemi ze śladami spalenizny wystąpiły bezpośrednio pod warstwą humusową i osiągnęły głębokość 35 cm. Z materiału archeologicznego stwierdzono tu jedynie kilka drobnych ułamków ceramiki wczesnośredniowiecznej, pochodzącej najprawdopodobniej z VIII-IX w.

W wyniku przeprowadzonych na grodzisku i podgrodziu badań sondawych stwierdzono tu dwie fazy osadnictwa. Faza I - to gród wraz z podgrodziami, których ślady wystąpiły w wykopach członu 2 i 3. Fazę tę można datować na VIII-IX wiek. Faza II - przypadająca na okres średniowieczny /XIII-XIV w./, to wybudowany na części powierzchni grodu poprzedniego gródek kształtu eliptycznego, z zabudową wewnętrzną przy wale. Zniszczenie grodu w fazie II nastąpiło najprawdopodobniej w XIV wieku na skutek sbrojnego napadu /militaria/.

SANDOMIERZ
Collegium Gostomianum

Instytut Historii Kultury Materialnej PAN w Warszawie

Badania prowadzili doc. dr Stanisław Tabaczyński i mgr Henryk Rysiewski /autorzy sprawozdania/ oraz dr Eleonora Tabaczyńska, mgr Bożena Rostkowska i mgr Teresa Rysiewska. Pracami antropologicznymi kierował doc. dr Andrzej Wierciński. Trzeci sezon badań. Finansował WKZ w Kielcach. Wczesnośredniowieczny zespół miejski.

Istotnym rezultatem badań jest ujawnienie zalegających pod kościołem i omentarzyskiem pozostałości osady przygodowej z drugiej połowy X-XI wieku, głównie w postaci jam zasobowych. Osada ta funkcjonuje do momentu wzniesienia tu kościoła oraz slobalizowania omentarzyska. Badania dotychczasowe przyniosły serię około 70 grobów tej pierwszej, wczesnośredniowiecznej fazy omentarzyska przykościelnego. Chronologia grobów, jak wskazują nieliczne przedmioty stanowiące wyposażenie pośmiertne zmarłych /kablączi skroniowe, pierścionki, sprzączki do pasa/, zdaje się wskazywać, że omentarzysko założono tu na przełomie XI/XII lub w pierwszej połowie XII wieku, co odpowiada-

łoby pierwszej fazy istnienia kościoła. Nie ma jednak dotąd pewności, czy ta XII-wieczna faza kościoła reprezentowana jest, na odkrytym odcinku, jedynie przez nieliczne fragmenty architektoniczne /ciosy, półkolumnka/, czy też przez całą prostokątną budowlę z przyporami, wzniesioną z płytującego, drobnoziarnistego wapienia /por. sprawozdanie z 1970 r./.

Odkrycie wczesnośredniowiecznej osady przyrodowej, poprzedzającej chronologicznie kościół św. Piotra, zyskuje na znaczeniu w konfrontacji z wynikami badań prowadzonych w latach międzywojennych przez J. Żurowskiego, a następnie kontynuowanych przez E. i J. Gąssowskich na Wzgórzu Świętojakubskim. W tamtym rejonie mamy do czynienia z odwrotną w stosunku do Gostomianum sekwencją sytuacji osadniczych. Najpierw powstało tam cmentarzysko, datowane monetami, z których najmłodsza wyszła z mennicy za panowania Bolesława Śmiałego, a więc w trzeciej ćwierci XI stulecia. Po likwidacji cmentarzyska w końcu XI wieku powstaje tu ludna osada przyrodowa, której bujny rozwój gospodarczy sprawił iż stała się istotnym członkiem miasta, któremu w roku 1286 Leszek Czarny nadał formalny status miejski. Widzimy zatem, że na przełomie XI/XII wieku przypadają w Sandomierzu istotne przeobrażenia struktury osadniczej, związane zapewne z jednej strony ze wzrostem znaczenia politycznego, z drugiej zaś - procesem formowania się Sandomierza jako ośrodka par excellence miejskiego.

Przyszły, ostatni sezon wykopaliskowy na dziedzińcu Collegium Gostomianum będzie miał na celu ostateczną weryfikację wyników badań geofizycznych oraz stwierdzenie, czy w rejonie korpusu nawowego kościoła gotyckiego oraz na północ od jego prezbiterium nie zalegają inne jeszcze pozostałości starszej romańskiej fazy kościoła.

SANDOMIERZ
Wzgórze Zamkowe

Instytut Historii Kultury Materialnej PAN w Warszawie

Badania prowadzili doc. dr Stanisław Tabaczyński i mgr Andrzej Buko /autorzy sprawozdania/ oraz mgr Dorota Górna i mgr Anna Pałubińska. Finansował WKZ w Kielcach. Drugi sezon badań. Gród wczesnośredniowieczny.

Wykopy o łącznej długości 30 m /6 działek o wymiarach 5x5 m/, usytuowane na zachodnim stoku Wzgórza Zamkowego, ujawniły w latach 1970-71 pozostałości złożonego systemu obwarowań wczesnośredniowiecznych oraz występujące pod nimi ślady starszego osadnictwa. Badania tegoroczne dały pełne rozpoznanie konstrukcji i pełny przekrój poprze-